

Plymouth, Pa., 9 Kovo.

Visi apszviestiesni mūsų broliai senei jau padavė užmanymus apie susitaikymą visų, idant išz vieno susidėję galėtumėm veikti ką naudingesnio ir reikalingesnio vietoja tusz czių vaidų. Nekurie pasizadėjo net sergėtis jau nū to. Bet tarp mūsų jau toksai budas, kad nors ir pasizadėjęs jau ramiai užsilaikyti, tai gi tą išzpidant, nū laiko ir raginimo pamesti vaidus, specializškai jais užsiima ir pusė laikraszczio pripildyta vienu vaidų. Tai gi, jei mums rupi labas žmonių, iszszizadėkime, pirmu, nors dalies asabiszkumų, toliaus antros ir treczios ir taip nū to atprasime pamažu. Mums visiems eina tiktai tas, kad apszviesti tamsųj, pralabinti jo protą, idant ir jis suprastu kas yra ant svieto ir kad jis yra žmogumi. Taisai apszvietimas yra didėi yvairus ir kiekvienas stengiasi, kad jo visi turi neatbutinai klausyti. Musų mieriu yra apsaugojimas žmonių nū isz naudojimo jų per dykadūnis — kapitalistus ir suvedimas jų į vienybę. Sziadien kapitalas yra visagalineziu ir paszkui piningą visi bėga, pradėdant nū carų iki ubagų. Stojant į kovą su kapitalu sutinki smarkiausią prieszā, kuris niekaip nenori rokūtis, augdamas isz puslėtu kraivinų rankų darbininkų. Dėlto padarykime prizadėjimą tvirtą, kad visi isz vien kariausime prieszai tamsybę, prispaudimą ir isz naudojimą.

Sunku mums yra susitaikinti sziadien, bet tą neapkantą vis gi galime paszalininti isz savo tarpo. Žinome gerai, kad vieną didžiausią prieszastį nesikentimo tarpe ntusų sėja savnaudziai, kurie mums kaujantės isz to naudojasi. Iszmeskime jūs isz savo tarpo, idant jie mūsų daugiaus nepjudytu — tada didelį žingsnų padary-

sime pirmyn. Traukykim panczius visokios nevalės, idant budami laisvi galėtumėm darbūtis dėlei savęs, o ne amžinai vergautumėm.

Sziadien didžiausia mūsų neapykanta yra dėlei bažnytinių reikalų. „Tėvynė“ num. 1 nurodo ant Czekų, Slavakų ir Rusinų — kurie turėjo pirmiausiai kovoti su kuningais ir jūs pergālėje tiktai, tautizškai žengė vėžesna tikro liberalizmo ir tolerancijos. Tas pats yra sziadien tarp mūsų. Ir kada ateis pergālė, tada niekeno netrukunami darbūsime ant savo naudos. Dėlto mes neturime klausyti tokių pjudintojų ir atsitraukti nū jų. Jie matydami mūsų vienybę ir sutikimą, mačo galą mūsų isz naudojimo, dėlto pjudo mus ir skirsto į partijas, idant pasi naudotu isz to.

Mes buvome atsisakę nū visokių gineczų su „Garso Co.“, bet priversti esame tą prizadėjimą sulaužyti, kadan gi, „Garso Co.“ kaipo neapkęstoja niekė gero, kabinas už tokių daiktų, ant kurių užtylėti negalima. „Garso Co.“ nū paczios pradzios neapkentė ir neapkenczia „Tėvynės Mylėtojų Draugystės“. Dabar 9 num. stengiasi supjudinti „T. M. D.“ draugus ir tūmi paardyti draugystę. Nū „Garso Co.“ nieko gero mes nelaukiame, ir jos siundymai neatnesz jam geidziamų vaisių, nes „Szumies balsas neina į dangų“.

„Garso Co.“ redakcija pranesza, kad Tilžėje (Prusūse) numiręs Jurgis Lapinas, redaktorius „Varpo“ ir „Ukininko“. Matomai „Garso Co.“ redakcija apie tai patyrė nū kas zin ko. Mes gavome nū paties J. Lapino laiszką raszytą 22 Vasari. Tai gi toji žine yra neteisinga.

Mūsų kun. Burba, regis jau pradės pasitaisyti, kas matoma isz jo darbų. Nedėlioje, 6

Kovo, podziai nupeszė kudikį į krikščtą. Esant bedarbei, neturėjo podis gana piningų užmokėti už krikščtą \$2,50. Podis davė tiktai \$2, ką k. Burba atmetė jam atgal ir iszmetė podį isz zakristijos kurį sekė ir podė. K. Burba susigrazino podę su kudikiu ir paszaukęs dudorių vietoja podzio, prieszai tėvų norą, apkrikščtyjo kudikį dovanai. Matomai tas podis buvo „bedievis“, nes neturėjo piningų.

Isz Lietuvos.

Kretinga (Telszių pav.).

Pas mus gyvena policmeisteras Jaruszauskas, kurį gyventojai nevadina kitaip, kaip velnių tiktai. Klioztoriuje bernadinų yra judoszius-iszgamak n. Tarvydas, kitados buvęs klebonu Titavėnūse, kuris ką tikt iszgirsta apie lietuvizskas knygas ir laikraszczius, tai tam velniui pranesza, o tam jau neiszsprusta nei jokia auka. Kad tas tiesa, tą rodo beskaitlinės kratos apielinkėje. Tarvydas patyręs, kad ukininkas Szeptis su savo szejmyna skaito liet. laikraszczius (nes žmonės nū kuningų nelabai slepiasi jei skaito liet. laikraszczius; per spaviedį kuningai po bausme iszriszimo iszskvezia kas skaito), užrodyjo Jaruszauską su policija ir žandais, kurie atrado vieną N. „Tėvynės Sargo“, už ką iszlupo nū Szepezio 50 rublių. Toliaus Tarvydas užsiundė su policija vidurnaktyja Prancuną, isz kurio Jaruszauskas iszlupo 25 rublius. Klioztoriaus namūse gyveno kaipo tarnas Urboszalis ir prilaike lietuvizskas maldines knygas isz mylistos Tarvydo Jaruszauskis aną iszkratė, knygas, atėmė ir 10 rublių iszlupo. Į Kretingos klioztorių tapo pasodintas Titavėnų klebonas kun. F. Sereika, tiktai isz prieszasties Tarvydo, ir czionai, idant Sereiką dar labiaus

iszstį, Tarvydas pats arba policija pasirupino lietu. knygelę ir prisikabino prie Sereikos. Kiek teisinimosi, baimės ir kasztų. Nors policija nieko negalėjo nū Sereikos iszskvostti, tacziaus nukaltino jį ant 5 rublių. Panasziai Tarvydas apskundė ir poną Empacherą už liet. knygas, kurį lygiai gana varginò bet nieko nepeszė, tacziaus ir ant 5 rublių nubaudė. Tasai policmeisteras jeigu nuvokia keno kieszenuje yra piningų, tai visados iszranda priekabę, areztavoja už kantrabandą ir iszkraustęs kieszenius paleidzia. Kretingos starszina, Suszis, pradėjo rinkti dėklę ir paraszus ant Jaruszauskio, kad jį iszvaryti. Jaruszauskis pamatę kad ne jūkai, pūlėsi prie Tarvydo savo bicziulio o szis prie Barzdžio isz Kretingos, na, ir iszsisuko Jaruszauskis. — Nelaimė mūsų turint tokį kuningą judoszių kaip Tarvydas, kuris mus skurdina dvasizškai ir materializškai. Didziausis laikas yra nusikratyti tokių blėdingų gaivalų, kurie taip baisiai graužia kuną ir slogina dvasę. Valdzia su policija ir žandais nedarò mums tiek iszkados, kiek patys musiszkiai iszdūdami aniems aukas. Nusikratyti tokius judoszius neatbutinai reikia paszalinant isz szio svieto. *Kretingizskis.*

Papėczkiai (Visztyczio par. Vilkavizskio pav.). Daugelis žmonių pažinsta P. Petraucką, bevaikį, didį piningūczių, kuris, pacziai numirus, apsivedė su Mazurkevicziene (naszlė bevaikė ir bagota) isz Baksziszkių. Petrauckas sueivaidijo su vienu bernu ir pradėjo su grėbliu muszti aną; bernas perpyko, pagriebė ratszakę ir isz trijų smugių užmuszė Petraucką. Bernas tapo nusudytas ant 5 metų sunkių darbų.

Petrauckas ne vieną vargdienį nuszkriaudė ir nutraukė

algas savo tarnams iš ko krovė pinigų, kurie teks kas zin kam, o pats nemokė lamas žmoniskai pasielgti, prapūle kaip niekas.

Nauja „Žiburelio“ draugyste.

Pasirengiau pranešti skaitytojams, kad jau ir pas mus, kaip kitose kėmpūse, pradeda žmonelės po truputį bėsti iš tautiško miego, pradeda kibti prie skaitymo įvairių lietuviškų knygų ir laikraščių. Dažnai tenka išgirsti klausimą: „ar neturi pasiskaityti kai-kokios knygelės, ar laikraščio?“

Nors po teisybei da labai daug tokių yra, kuris nenori pažinti naujos iš apšvietimo, ir išdūti kokį keletą skatiku ant nusipirkimo naudingos knygelės — rokūja mėtyti ant niekų pinigų.

Bet vis gi tokių skaitlius su laiku mažinasi. Keli yra net jau ir gerai suprantanti apie lietuviystę, kurie netik patis rupinas apsiszriesti per skaitymą lietuviškų knygų ir laikraščių, bet da ir kitus ragina, prie skaitymo įvairiais budais. Štai ir šįmet (1897) 30 dienoje birželio mėnesio keli sodiečiai — lietuviai, geisdami turėti pigiai visokių pasiskaitymų, o taip gi praplėtinę tarp žmonių apšvietimą, sutarė įsteigti draugystelę vardu „Žiburelio“.

Jos įstatai toki:

1. Kiekvienas sąnaris įmoka kas mėnū į išdą po 10 k.
2. Už prisirasimą į draugystelę reikia mokėti 1 rublį.
3. Už pinigų dr. lė. perka vien tik knygas ir laikraščius.
4. Knygų su laikraščiais nieks negali saviuti, bet perskaičius turi gražinti atgal perdetiniui dr. lė.
5. Galima dūt ir kitiems, ne sąnariams pasiskaityti, bet už pražuvimą atsako sąnarys

padūtojas.

6. Dr. lė renka vieną išz. mintingesnių sąnarių į perdetinius, kuris turi užveizdėti išdą, knygyną, žodžiu, sakant, turi rūpintis apie visokius interesus kas link draugystelės.

7. Geriau suprantanti sąnariai turi stengtis pratinti žmones prie skaitymo knygų su laikraščiais, aiskinti dabartinį mūsų padėjimą, perserginti įvairiūse užmanymūse valdžios ir t. t.

— Už surinktus pinigų nū sąnarių dr. lė parsigabeno laikraščius: „Tėvynės Sargą“ su „Ukininku“, nusipirkė taip gi apie 30 įvairių knygelių, kaip svietiško, taip ir dvasiško turinio.

Prie įsteigimo dr. lė buvo iš viso tik 5 sąnariai: 4 vyrai ir viena mergaitė, o dabartės skaitlius sąnarių pasidaugino lyg 15, prie kurių prigūli jau trys mergaitės.

Teke man pasergėti, kad szita sodiečių kupa turi gerą įtekmę ant žmonių; girdėjau, kad ir daugiau kas žada prisidėti. Tarp dabartinių sąnarių yra tokie, kurie nieko ne nūmaūne apie lietuviystę, skaitymą; prisidėjo, kaip tai sakant, dėl „kompanijos“ už vienas vieno, o dabartės pradeda szį tą suprasti. Nenorėdami, kad dykai rūblis nueitū, nors nenoromis perskaito padūtą knygelę, o perskaite vis gi apturi sziokią tokią naudą.

Nedėdieniais išzėję iš baznyčios sąnariai daugiausiai renka į vieną kupa ir pradeda sznekūti apie skaitymus, kas kam patinka, padūda viens kitam savo nūmones o prie jų prisartina ir daugiau kai-kas, prisiklauso jų sznekoms, ir tokiu budu pradeda nete taip szalinties nū knygų su laikraščiais.

Apszvietimui sodiečių dangalėtu naudos atneszt mūsų dvasiškiejie vadai, nes jų žmonelės daugiau, kaip kitų, paklausū, bet labai liudna,

kad jie visiszkai apie tą mažai rupinas.

Laikas jau, regis, pabusti visiems ir pradėti darbūtis dėl gero tėvynės kiekvienam pagal savo išzgalę.

Jonučiukas,
(iš „Tėvynės Sargo“)

Išz Kitar.

Suvienytos Valstijos. Tardymai, išz ko pasidarė eksplozija ir sunaikino karlavį „Maine“ jau pasibaigė, bet tos žinios, negarsina, išz ko eksplozija atsitikė. Kad „Maine“ sunaikino ispaniszką torpėda, tai nėra abejonės, nes valdžia nors negarsina priezasties eksplozijos, bet rodo tą jau smarkus rengimasis į karę, taisyman visų pajurinių drūtvečių ir tt. Pabaigus tardymą S. V. dabar tūmi užsiėmė Ispanija, idant tūmi nutestu tolyu pradzią karės ir geriaus galėtu abi pusės prisirengti. Ispanijos valdžia apreiszkė S. V. pasiuntiniui Madrite, kad jisai praneztu savo valdonams Washingtone, kad jie atzauktu pasiuntinį Lee išz Havanos bei kariszkus laivus, kurie yra atplaukę su maistu ir rubais dėl izbaūteju šių kubiečių. Pagelbą kubiečiams galį siūsti su favoriniais laivais o ne kariszkais. S. V. valdžia atsisakė nū izpildymo Ispanijos reikalavimo ir viską palieka po senovei. Ispanijonys tvirtina, kad pasiuntinys Lee, Havanoi, yra didelis prietelis kubiečių, bei, kad jisai tvirtina, kad eksplozija laivo „Maine“ yra nusidavus su Ispanijos virszininkų žine. Nors valdžios tūmi tarpū užsilajko dar rami ir apie karę abejotinai skelbia, bet vienos ir kitos pusės rūszimaisi parodo, kad turės užsidegti karę. Kariszkų naujienų dirbėjai pranezė, buk ant „Maine“ buvę 7 japoniečiai kurių 5 nuzuvo o 2 liko gyvi. Jų vardai buvę apgarsinti ir

Japonijos pasiuntinys tūmi labai užsiėmęs. Japonija ypatiszko atlyginimo pareikalavanti nū Ispanijos ir tūjaus siusenti laivynę į Pilipyniszkas salas. Net Vokietija tapo užklausta kiek vokiečių buvę ant „Mainės“. Jeigu ir butū buvę japoniečių arba vokiečių, tai tos vieszpatystės nieko negali reikalauti nū Ispanijos, nes tiejie jurininkai tarnavo S. V. kariauroje ir S. V. ukėsais jie skaitosi. S. V. laivynė izz rytazijatiszkų vandenu tapo užraginta prie Honkongūstų grįžti ir izstikus karei su Ispanija, plaukti į Manilą (Pilipynų salose) ir bombardūti. S. V. laivynė rytazijatiszkūse vanderūse turi 5 kariszkus laivus.

Kuba. Tūli laikraščiai praneza apie kubiečių pergalejimus ispanų pajiegu, bet tam tikėti negalima, nes itekmingesni laikraščiai nieko apie tai neraszė. Pagal tais žines, tai kubiečiai ispanų užmuszė į 1000. S. V. pareikalavę nū Ispanijos užbaigimo karės ant Kubos iki 1 Kovo, antraip įsikis į Kubos reikalus. Ispanijos ministrų pirmsėdis, Sagasta, reikalavę pratęsti tą reikalaviną iki 1 Geguzio, kur tikisi su pagelba autonomijos užbaigti karę su kubiečiais.

— *Anglija.* Nesutinkant vieszpatystėms dėlei paskyrimo Kretos gubernatorium pagal norą Maskolijos, Graikijos karaliuno Jurgio, Anglija sutiko ant Maskolijos noro ir siunzia savo laivynę prie Kretos ir užima visą virszinybę ant kretėniszkų vandenu. Maskolijos caras įdavė angliszkam admiralui laiszką dėl Graikijos karaliaus, kuriame caras liepia karaliui izleisti savo sunų ant Kretos, kuri tenai nugabęs angliszkas laivas, ir neziurėti ant Turkijos prieszinimosi. Turkija gi keta tam

nepasidūti.

Anglijai ir Vokietijai paskolius Kinams piningus, kuriais Kinai atmokės karės kasztus Japonijai, Anglija užims užtaką Wei-Hai-Wei, kaip tikiai Japonija iš tenai prasikraustys.

— *Vokietija.* Visas rūpestis Vokietijos yra, kaip greičiausiai būtų galima padidinti laivyną. Piningų komisiariai priėmė visus valdžios užmanymus link padidinio laivynės, kuri pastarą gatava tik tai 1903 metų. Vokietijos agrarai dabar vėl varosi, kad užginti pargabenimą kiaulienos iš Amerikos, kuri esanti didėi trikinūta. Pasisekus jiems užginti parvežimą amerikoniškų vaisių, be abejonės ir mėsą užgins parvežti. Jie tvirtina, kad Vokietijai yra labai uždabojami gyvūnai pjaunami ant mėsos, o tiek nū pūlių tinkasi dėlei nepatėmimo trikinū, tai amerikoniškose pjovincyziuose, kurios neturi visai tokių priveizėtojų turi daug daugiau rasti. Viena name siuntinyje, susidedančiame iš 60 skrynių, tapo atrasti trikinai 11 skrynių. Agrarai reikalauja, kad pargabenimas amerikoniškos mėsos iki tolei užgintas būtų, kol amerikoniškos pjovincyzių įsitaisys lygiai sanitarišką peržiūrėjimą, kokis yra Vokietijai. Vokiečiams užgynus iš svetur mėsą parvežti, dvaronys galės brangiaus parduoti mėsai tinkančius gyvūlius ir vargingesniejie žmonės neįstengs nusipirkti mėsos svārą dėlei jos brangumo. Iš užgynimo turės naudą tik tai dvaronys.

— *Bulgarija.* Esant maistams Macedonijai, Turkijai, bulgarai pakurstyti nū Maskolijos maistiniukus szelpia. Turkai tvirtina, kad tai yra tikrai Maskolijos darbas, nes Bulgarija pati viena niekados

neišdrįs taip daryti, jei nestovėtu jos užpakalyje Maskolija. Paslaptai dar kalba, kad turės iszkilti karė tarp Turkijos ir Maskolijos su Bulgarija. 2 Kovą buvo Sofijai skubus ypatiszkas ministerių susirinkimas. Matoma aiškiai, kad pasikesinimas ant Graikijos karaliaus buvo sutaisytas iš Turkijos pusės, nes turkizka cenzura nelėido laikraščiams nei žodžio apie tai iszistarti. Athenuse sugavotūs užpūlikus ant karaliaus, vienas macedonietis Georgii, kitas gi graikas, Kardica, buvęs žemesniūju apicieru kariuonoje, ir jau pirmiaus patėmytas paslaptuse sukaltuse. Matoma Turkai papirko ant da idant užimuszū Graikijos karaliū, idant jo sunus liktusi tėvo įpėdiniu ir netaptu pagal Maskolijos norą Kretos gubernatorium.

— *Kinija.* Iš priežasties suteikimo koncesijų Anglijai už paskolę, kuri rinks mokesčius ir ves geležinkelius, Kinijai, kyla priešz tą mandarinai (kuningai), kurie buvo visko užveizėtojai Yang-tse provincijai. Mandarinai renka savo szalininkus ir nori pakelti revoliuciją ir iszvyti nekviestus svečius, kurie jiems visą biznį keta atimti.

— *Japonija.* Pareikalavo galutinio atsakymo nū Maskolijos, ar ji laiko savo laivynę Port Authure tik tai laikui ar ant visados. Maskolija nežinūdamą ant nieko siucezia vis daugiau laivynės į kinizkas pakrantes bei gabena kariuoną į Vladivostoką, idant reikalui atėjus galėtu pasiimti sau gerą kasnį Kinų vieszpalytystės.

— *Indijos.* Bombai provincijai vėl pradėjo siausti jūdasis maras, kurs kas diena praryja po 50 gyvaszių.

Dalis darbu.

— *Plymouth, Pa.* Kasyklos L. W. B. Num. 11-tas sustojo dirbės ant nepaskirto laiko. Tose kasyklose dirbo daugelis lietuvių; tai-gi sustojus neteko ir jie darbu.

— *Sugar Notch, Pa.* Kasyklos tos pacijos kompanijos L. W. B. num. 9-tas lygiai sustojo dirbės. Priežastis sustojimo esanti ta, kad esą mažesni karai, kuriais isziū anglis ant virszaus, ir dėl to perbrangiai kapitalistams atsieti, arba per mažai jie pelno.

— *Bellaire, Ohio.* 1000 darbininkų iš „Wheeling Iron & Steel Co.“ nutarė straikūti iš priežasties numazinimo algų nū 5 iki 10%. Prezidentas tos kompanijos apreiszkė darbininkams, jeigu jie nepristos ant to, kaip kapitalistai nori, tai nei vieno unijonisto neprims į darbą ir parsigabens visus neunijonistus.

— *Greensburg, Pa.* 250 darbininkų dirbanzių „Isabella-Coke“ sustraiškavo dėlei iszkariavimo padidinio algos ant 10%. Kokso savininkai mokėjo po 37 ct. už vagoną ir 65 centus už iszdegimą pecziaus. Darbininkai negali iszeiti su tūmi uzdarbiu dėlei sunkaus darbo.

— *Benwood, W. Va.* Darbininkai geležies liejinyezių iszlaimėjo straiką ir visus jų reikalavimus kapitalistai užgandino. Liejinyezios pradėjo dirbti ir visi darbininkai sugrįžo prie darbo.

— *West Bay City, Mich.* 300 darbininkų dirbanzių kasyklose Monitor ir Bay sustraiškavo reikalaudami 8-nių valandų darbo laiko ir permainymo budo mokes ties.

— *New York.* Marszkinių siuvėjai rengiasi prie straiško.

Jie gauna už 12 marszkinių pasiuvimą 37 ct. Darbdaviai nori dar ir tą mokesť numazinti. Jie suszaukė didelį susirinkimą visų marszkinių siuvėjų, idant nutartu, kokiu būdu galėtu geriaus iszeiti.

— *New Bedford, Mass.* Verpėjų straikui tesentėsi vis tolyn, 400 szeimynų, su 2000 galvų, yra visai prispausti bado. Jie iszleido atsiszaukimus į geros valios žmones melsdami paszalpos.

— *New York.* Darbininkai dirbantieji prie perkrovimo ir iszkrovimo laivų dokuse, įkurė net 7 unijas apimančias New Yorką, Brooklyną ir Jersey City, ir tūmi nori atgauti senąją algą, kokia buvo priešz 10 metų, tai-gi po 40 ct. už valandą, kur dabar gauna tik tai po 25 ir 20 ct. už valandą sunkaus darbo ir dar nerišados gali po tiek gauti.

— *Shamokin, Pa.* Fiedlerio kasyklos, kurios nedirbo jau nū 3-jų metų dėlei užsidegimo kasyklų, kur nužuvo 5 gyvasziaziai, vėlei pradėjo dirbti, kur į 600 darbininkų gavo darbą. Priegtam keta tenai dar vieną brėkerį statyti, kur menkiausiai 500 darbininkų gaus darbą.

— *Columbus, Ohio.* Kasyklų savininkai apreiszkė kalnakasiams, kad jie negali mokėti suderētų algų Chicagoje, kokias ir gauna kalnakasiai varkarifėje szalyje Pensylvanijos. Kalnakasiai nutarė nei kokiu būdu nepasidūti ir jei nemokės, pagal sutarimą Chicagoje, straikūti.

— *Kalamazoo, Mich.* Dirbtuvėje „Hall Chemical Works“ pasidarė didelė eksplozija, kuri iszgriovė isz pamatų visą namą ir virsdamos sienos palaidojo 11 žmonių.

— *Aachen.* (Vokietijai) „Marie“—kasyklose užsidegė gazai, nū kurių apdegė 6' kalnakasiai ir 3 isztujų numirė. Taip gi užsidegė gazai ir pūrnbežyje arti Sosnovicų, kur 20 negyvų jau iszėmė ant virszaus, o kitų nesuranda dať.

Nusibankrutijimų praėjusią sanvaitę buvo 233 priesz 296 prieszai metus.

Kiekvienas taip sako:

CASCARETS CANDY CATHARTIC yra tai etebnlingiausias gydytojas amžiaus iszradimūse, turį gardų skonį, gydo lagadą ir tikrai inkstus, kepenis, silvą ir čyze ypa visą sistemą, praszalina perzalizimą, gydo galvos skaudėjimą, drugy ir užkietėjimą vidurių.
Pirk dėžintę C. C. C. sziadien. 10, 25, 50 centų. Randasi visose aptiekose ir iszgydymą garantuoja.

Isz Amerikos.

Užszovė savo tėvą.

Nebraska City, Nebr., vienas tėvas tankiai pareidavo girtas ir iszvaikydavo visus namiszkius kerszydamas nužudyti jūs. Vieną vakarą jam girtam parėjus ir visus iszvaikius, jis atsigulė ir užmigo; jo dukterė 17 metų, Mary, pasiėmė szaudyklę ir miegancziam tėvui sutruszkino galvą. Matomai jai įkirejo tokis nūlatinis tėvo pasielgimas ir ji netekusi kantrybės pasiryžo padaryti tam galą.

Myris vietoje pasilinksniū.

Chicagoje ant kampo Western Ave. tapo trukio pervaziūtas vezimas su žmonėmis, kurie buvo pasirengę pasivažinėti. 6 užmuszė ant vietos, o apie 20 pazeidė. Mat, czionai Amerikos miestūse daugelyje vietų einant gelžkeliui skersai gatvę nėra sargų nei užleidžiamų būmų, kada trakis eina, dėlto ir taip tankiai atsitinka tiek nelaimių.

Isz gandyti keleiviai.

Prancūziszkas garlaivis „La Champagne“ 12 Vasarį iszplaukė isz Havre į New Yorką, ir po 5 dienų kelionės nulužo aszis kuri varo laivą. Patyrė tai keleiviai, kurių buvo net 457, baisiai nusiminė. Kapi-

tonui pasisekė jūs vienok nuraminti. Toji nelaimė atsitiko arti Naujos Fundlandijos, kur retai koks garlaivis kada plaukia. Kapitonas pasiuntė 10 jurininkų su laivu į jures jieszkoti pagelbos; po 6 dienų klajojimo jūs užtiko Olandiszkas garlaivis „Rotterdam“ per 300 jurmylių nū sugedusio garlaivio ir paėmęs jūs atplaukė į New Yorką ir pasakė, kad kompanija siųstu anam pagelbą. 27-tą Vasarį užtropijo nelaimingąjį laivą tavorinis garlaivis „Roman“ plaukiantis į Bostoną ir tajį kartu parvilko per 500 jurmylių į Halifaxą.

Laivas užsidegė.

Angliszkas garlaivis „Legislator“ iszplaukęs 3-czią Vasario isz Liverpool į Colon, užsidegė ant pilnų jurijų ir 6 jurininkai smertį gavo. „Legislator“ turėjo isikrovę sieros, posphoro, patronų ir kemikaliszkių skystimų, kurie ekspliodavo ir suardė virszutinę dalį laivo. Nū eksplozijos užsidegė laivas ir taip degantis plaukė 12 jurmylių per valandą, nes maszinerijos likosi nepaiszkadintos o joku budu nebuvo galima prieiti prie cilinderio ir užlaikyti garą. Degantis laivas plaukė be jokio styrininko. Laivas užsidegė 13-tą Vasarį rytmetryje ir po eksplozijai 3 dienas dar plaukė, nes buvo szonų nei dugno nepaiszkadija ir per tai neskendo. Ant to laivo buvo 2 keleiviai ir 30 jurininkų. 16-tą Vasarį priesz pietus užtropijo degantįjį laivą garlaivis „Flovergate“ ir iszgelbėjo esanczius žmones nū tojo. Žmonės buvo baisiai iszsigandę matydami vienoje pusėje ugnį, kitoje vandenį.

Baisūs svečiai.

Parplaukęs garlaivis „Doric“ isz Kinų į San Francisco, tapo į kvarantaną nugabentas, nes isz jo keleivių vienas kinitis po dviejų dienų ligos

numirė nū koleros.

Maldingi plėszikai. Chillicothe, Ohio, 4 plėszikai isz vakaro pasimeldę bažnyczioje, apie 3-czią valandą isz ryto isiveržė į namus Maggie Wilson ir visus mieganczius suriszo, bei iszkraustė visą gyvenimą. Bekraustydami jie rado alaus, vyno ir cigarų, ką isztustino apsidirbę ir tada iszėjo sau. Ant szauksmė surisztujų jie nieko neatbojo ir nesibaimyjo. Visokių vertesnių daiktų iszsineszė už \$1000 palikę visus namiszkius surisztus lovose begulint.

Netikės bernas.

Mill Creek, Pa., lenkai pasidalinę į dvi partijas dėlei parapijos bene susitaikins. Iszkilus vaidams vieni norėjo atidūti bažnyczią vyskupui, bet antriejie pergalejo ir nedavė. Kuningas su savo szalininkais pradėjo rinkti piningus ant naujos bažnyczios, kurią žadėjo apraszyti vyskupui. Kun. surinkęs szaunei piningų pasirokavo sau kasztus ir algą o likusius atidavė komitetui, ir pats su piningais važiūja į Europą. Vyskupas dabar ir jau sutinka ant daugumos noro, hereikalauja idant jam atidūtu bažnyczią, dūda kitą kuningą pagal parapijonų norą, nes buvęsis sudarkė visą biznį pasisavindamas piningus.

Nevertas simpatijos.

Angliszkas laikrasztis „New York Journal“ paskyrė \$10,000 ant pastatymo paminklo užmusztiems straikieriams Lattimer'e, tikėdamas igyti už tai simpatiją tarp darbininkų ir laimėti milijonus skaitytojų. Jeigu „N. Y. J.“ nori tokią sipatiją igyti, tai te pveda tūs \$10,000 paszalpai likusių naszlaiczių bei provos varymui priesz galvažudzius. Tokiame atvejyje vertas bus simpatijos. Dabar yra tiktai prigavystė.

Tiesa laisvoje szalyje.

Versailles, Ind., praėjusiam mete buvo net 5 pakorimai per baltkepurius, kurie susirinkę skaitlinyje nū 200 iszveržė 5 kaltininkus isz kalinio ir pakorė. Nekoks H. Hughes, patėmytas baltkepuris, tapo apskustas priesz prisaikintūsius kaipo dalininkas korime. Gubernatorius ir prisaikintie jie iszrado Hughes'ą kaltu, bet valstijos prokuroras ir sudzia jį paleido, tvirtindami, kad pakartiejie patys iszsiveržė isz kalinio ir visi 5 ant vieno medžio pasikorė. Tie 5 pakartiejie buvo isz gaujos plėszikų, kurie aplinkui viską plėszė ir tapo vienoje vietoje sugauti.

Kuningą užpūlė.

Locust Gap, Pa., pasibaugus fėruui ant bažnyczios nauodos, kuningas Burke parsineszė apie \$1000 namon ir jam vakarė beesant vienam, atėjo nemenkas vyras ir pareikalavo pusės anų piningų. Kuningas liepė jam palukėti kol jis atneszės isz kito kambario piningus. Vietoje piningų kun. atsineszė revolverį ir privertė plėsziką atsisėsti o paskui per tolkalbį paszaukė isz vienos krautvės žmogų, kurį plėszikas iszgirdęs ateinant, nepaisydamas ant revolverio szoko per duris ir pabėgo linkon Mt. Carmelio. Gali tai buti isz tos kompanijos tasai, ką užpūlė ir ant kun. Abromaiczio.

Atszalusi meilė.

New York'e vienas vaikas susizadėjo su mergina ir po metų ketino apsivesti. Mergina turėjo susidėjus kelis szimtus dol. apie ką jaunikis žinojo. Jisai iszsipraszė nū jos \$137 ir daugiau nesirodė. Po keletos mėnesių jiji jį pamatė ir suaresztavojo reikalaudama \$1000 atlyginimo už suzeidimą szirdies ir iszviliojimą piningų. Po 35 metų atrado savo tėvą.

Newarke, N. J. ligonbutyje

buvo 74 metų žmogus, kuris buvo palūžęs koją. Tą atsitikimą aprasė laikraščiai ir padavė jo vardą bei ligonbutį, kuriame jisai tapo patalpintas. Po tokio apraszymo atėjo dvi moters į ligonbutį ir klausė, kur yra Martinas Stall, kurias sargas pas jį nuvedė. Atėjusios pas tėvą paklausė, bene jis gyvenęs kitados Aleksandrijai, Va. ir vadinosi M. Stall? Senis atsakė, kad taip. Moters suszuko: „Tėvai“ ir apalpo iš džiaugsmo atradusios tėvą, kurį laikė už mirusį. Laikė naminės karės 1863 metų jisai neprisiekė konfederalistams ir kaip priešininkas tapo įmestas į kalinį ir nužudytas. Toje dienoje, kada būtų nužodę, atėjo Unijos kariuona ir paleido tokius visus, ir nusivarė su savim. Jo pati ir vaikai laikė jį už nužudytą ir persikėlė į vakarus. O jisai, nustojus maisztui, vėl sugrižo į Aleksandriją mislydamas atrasti savo šeimyną. Visas jo įsiskojimas likosi dovanai kol jį dukters dabar atrado.

Galvažudžių prova.

Wilkes-Barre sude jau pasibaigė klausinėjimas ir samdytųjų liudininkų bei paczių galvažudžių. Vos vienas iš visų prisipažino, kad šovęs, bet ne į straikierius o tiktaiorą. Patsai Martinas neprisipažįsta prie jokios kaltės, net prie surinkimo galvažudžių ir išdalinimo jiems szaudyklių neprisidėjęs nei liepęs szauti, ir sakęs, kad neszautų, kada straikieriai bėgo ir nusidyvijęs didėi, kaip išgirdo, kad straikieriai tapo užmuszti bei sužeisti. Vienas iš galvažudžių girdejęs slovakus iš jų jūkenėsi ir sakant: „Uzmuszkite mane, asz neesu ukėsu, mano pati su vaikais gaus gerus pinigūs už mane“. Perklausinėjus samdytus liudininkus, kurie tvirtino, kad straikieriai buvo apsiginklavę su lazdoms

ir revolveriais bei peiliais ir užpūlę ant Martino ir jį apmuszė, tapo dar sžaukti liudininkai skundejų dėl patvirtinimo, ką szejie yrasakę, idant parodytų, kad jie melūja. J. Costello pasakė: „Asz gelbėjau vieną sužeistąjį tada atėjo pas mane deputis Hess ir asz jam sakiau: „Gėda taip daryti su gyvūseziu vargšų žmonių“. „Tylėk suriko Hess — nes ir tave pavaiszinsiu, tapti ir mieryjo ant manęs“. Sudžia Woodward klausė Costello, bau ne jis raszęs jam kerszijanczių gromatą, ant ko tasai atsakė, kad nieko nežinas. Sudžia nurodė prisakintiems siems, kad jie turi laikytis įstatymų, kurie yra dėl pakajaus išlaikymo, o szerifa turi laikyti kaip vyriausį policijantą pavietyje, kurio pareiga yra davadą išlaikyti, kylant paėjui iš straikierių pusės. Jeigu taps iszrodyta, kad deputys pradėjo szaudyti ir užmuszė Miką Cieslaką (okur dar 19?) paktoje mislyje, tada iszrodzius, kuris tą padarė, gali būti toksai apskųstas. Jeigu ne taps iszrodyta, kurie szovė, tai visokis apkaltinimas apskųstųjų yra atmestas. To liepe sudžia laikytis prisaikintiems.

Du milijonu ant metu.

Kadangi žmonės čia, pabando ir vėl perka. Tai patikrina, kad jie yra lyz anėliuti. Žmonės suvienijose Valstijose dabar perka CASCARETS CANDY CATHAR. IC msziansia du milijonai deucezių ant metų, be abejonės bus trys milijonai prieš naujus metus. Tai reiskia, kad CASCARETS yra labai gera gydikli dėl cystitimo. Žmogaus kraujo ir s. reguliojimo vidurių visose apitkose 10c, 25c ir 50c, už dėžutę, nes tai gvarantavojava.

Protestas

Newark'o N. J. lietuviu, prieš apsnkima emigracijos.

Mes, lietuviai ir ukėšai Suvienytų Valstijų, sanariai. Nepriegulmės Kliubo ir szv. Jurgio draugystės, visatiname savo suejime, apsvarstę Lodge'o, Imigracijos Billių, kuris jau perėjęs yra per Senatą, nusprendėme vienbalsiai įneszti savo protestą prieš tąjį Billių, pripažindami jį netėsiu, ir nesutinkancziu su principais

Deklaracijos Nepriegulmybės ir paczios Konstitucijos Suv. Valstijų.

1. Kaip mūsų pratėviai, ypatoje Kaseziuszkos ir kitų, yra kovoję už valybę szitos szalies, ir tokiu budu įgyję moraliszka tiesą dėl mūsų apsigyventi szitoje garbingoje Respublikoje, taip mes patys esame pasirengę dėl gerovės mūsų pasavintos szalies imtiesi už ginklo iszmuszus adynai reikalo. Tai gi kodėl mūsų tautiečiai turėtu būti atmesti už szitos zemės, kala tie tēga nū, priespaudos Russijos carų ir aukauja savo gyvastį — reikalui parėjus — dėl garbės Suv. Valstijų?

2. Sziadykszti įstatymai link ateivystės yra asztrus gana ir daugelis svetszalių yra siunčiami į jų gimtuve, kada Inspektoriai rokūja jūs nevertais — dėl kokių nebuk pramanytų priezasczių — žmonėtiesi zemėje Jurgio Washingtono ir Tamo Jeffersono.

3. Tikūju mieriu Lodge'o Imigracijos Billiaus, rodosi, nėra, kaip padūda, praszalinimas Socialistų ar Anarchistų, bet sukurstymas karės tarp tautų Suv. Valstijose, kurios jau žynės tēmyjasi provoje žmogzudos szer ffo Martino Wilkes Barreje ir persekiojimuose Negių Pietūse per baltūsius gyventojus. Iszeiga ano Billiaus bus — vaidai, ir persekiojimai neseniai atsidauginusiuju iš Europos, kas anums rodosi, nėra tinkamu mieriu įstatymdavystai.

4. Ne sveimzemiai prisideda nužeminti algas Suv. Valstijose, bet Amerikos sistema kapitaliszkos produkcijos. Amerikos kapitalistai moka algas, ir priverčzia savo darbininkus būti kaptantais su skurdziu pragyvenimu. Tai gi, kapitalistiszka produkcijos sistema, pagerintoji mazinėrija, susitaisymas trustų ir koncentracija kăpitolo, rankose nedaugelio, yra tai daly-

ka, kurie padaro darbininkams gyvenimą nepakeliamu ir varo jūs į prieszgyNSTą, straikus ir tt.

5. Daugelis iš cziongimių paczių, kaip valdonai zemės, pirkliai, advokatai, daktarai ir tt., įstengė susikrauti lobius ir įzyti galybę per triusą ateivių. Priegtam, sveimzemiai nėra atsilikę savo iszmintyje, daugelis iš jų įjia augsztas vietas (Dvorak, Tesla ir k.). Rods daugumenė gali reikalauti daugiaus apszvietimo, ale nereikalauja praszalinimo. Todėl kongresas, rodosi, randaši ant klaidaus kelio, kada jis ketina atstumti szalin tūs, kurie pagarsino szalį savo talentais, gabumais, kuniszka sveikata — kas juk atidaro kelius į gerove. Mes, darbo kliasa, pagaminame lobius dėl tukstanczių nenaudzių cziongimių, ir dėlto mes protestūjame prieš šokį nors sutrumpinusią tiesų tiems, kurie gamina lobius.

Dėl szitokių ir kitų numanomų priezasczių, mes, augszcziaus paminėti ukėšai, įneszame šmarkų protestą prieš begėdiszkąjį Lodge'o Imigracijos Billių, ir reikalaujame nū kongresmano 6 to distrikto N. J. įavieto E-sex, J. Richardo Wayne Parkerio, kad jis smagliai pasistotu kongresse prieš tą neiszminingą užmanymą, ir tiktai tada jis užtaurus už tūs, kurie reikalauja apgyvimo ir apszvietimo, o ne atmetimo arba praszalinimo.

Komitetas.

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje

— Exeter Borough, Pa. 21-mą Vasarį buvo balius ant salės Ch. Bergel, naudon varymui provos su galvažudziu Martin'u bei paszalpai suzeistųjų ir naszlaiczių Lattimer'e. Salės sayininkas laikė prakalbą slovakiszko kalboje dekalavolamas susirinkusiems už apsilankymą, toliaus nurodė sze-

rifo žvėriszkumą, kuris buvo įrankiu kapitalistų, ir nusilpnėjimą ateivių sžioje szalyje politikos reikalūse. Kalbėtojas ragino susivienyti slovakus, lietuvius ir lenkus laikūse visokių rinkimų, idant neiszirinktų sau vėl kitą kokį galva žudį kaip kad iszsirinko Martiną. Gailu, kad nebuvo kam paaiszkinti tos kalbos lietuviszkai, nes nemažai buvo ant to baliaus lietuvių ir lietuvaiczių, kurie nieko nesuprato.

Taip gi turiu iszpeikti netikusį musų pasiūgimą laikūse tokių balių. Baliai darosi ant naudos draugysezių arba ir kaip virszui minėta, ant Lattimerio skerdynės. Toki vieszą balių apgarsina isz anksto ir tam prisitaiss. O yra tokių nedorėlių, kurie trimis dienoms priesz balių pagarsina, kad jie toje paczioje dienoje ir kelia balių, įzenga nieko nekaszūja ir dūda dar vakarienę dovanai. Tokis prieszingas balius visados atsiliekā skersai gatvę ties tikrūju baliu ir didesnė pusė sveezių, zinoma, eina kur nekaszūja įzenga bei gauna dar vakarienę, bet tas atsieina daug brangiaus tokiam godisziui, nes palieka po kelioliką dolerių. Virsz minėtas balius buvo keliamas ant labdaringos naudos, o vienas lietuvis ir slovakas, turėdami salę, parengė del savo naudos ir tūmi nuskriaudė visūmenę ir nelaimingus sužeistūsius ir naszlaiczius. Gėda ir visatina panieka tokiems sątrapoms.

Praėjusiose dienose gavau laiszką isz Lietuvos nū Liudvino (Kalvarijos pav.) kuriam raszo, kad nū naujų metų užstojus monopoliui pardavinėjime degtinės, isz 20 karczių Liudvinave, likosi tik tai viena ir tai rankose valdzios, į kurią neleidžia daugiau ant sykio kaip 6 vyrus ir nusipirkę plėczką turi nesztis lankan atstume 10 mastų nū monopoliū ir ezionaisz plėczkoszatei

gerti, kas padaro didelį nesmagumą troksztantiems. Yra tai didelė geradėjystė caro dėlei Lietuvos, kad isznaikino karcziamas ir nedūda daugeliui nei grustis į monopoliaus namą. Daugelis graszių liksis žmonių kieszniūse.

Ne proszalį butų ir ezionai, Amerikoje, monopoliū. Daugelis nuėję atsiimti užmokes ties, nors toji dabartiniūse laikūse yra didei maža, pėtny ezioje, tai sugrįzta utarninke tiktai skrybėles užsimovę ant kaklo, nes dugnas isz lakiojo besikaujant, ir be cento kieszniuje. Vieną girdėjau aimanūjant: „Ak Dieve, Dieve, ką asz padariau, Tavo paveiklą subjaurinau (purvyne kniupszczias gulėjo) ir \$5,00 už szaltąją užmokėjau“. Ma teko aplankyti daugelį lietuvių, pas kuriūs po iszmokescziui vieszi toks liudnumas, kaip po laidotuvių, nes viską yra pragėrę ir szaunei makales apsidaužę. Žadinau jūs prie iszsiraszymo laikraszczių arba knygu, tai apgaili, kad per vėlai atėjau, nes jau dvi dienos po iszmokescziui, ir neturi cento prie duszios. Tokisai, kaip viską pabaigia ir nie kur negauna pasiskolinti, tada keikia viską ir prizada daugiaus negerti, iszsiraszyti laikraszczius ir jūs skaityti. Bet tokio prizadėjimas yra, kaip vilko metavonė, kol nesugriebia skatiką. *Asz.*

— *New Haven, Conn.* Kad atvykau isz Lietuvos į szią laisvės szalį, teko mą pirmiausiai apsigyventi mieste S., kuriame ir iszgyvenau su virsz 5 metais, niekur nei kojos neiszkeldamas, ir galan pasiryžau iszkeliuoti, kad pamatycziau daugiau žmonių, ypacziai lietuvių. Tai gi apleidęs S. nuvykau pirmiausiai į New York'ą ir vietoje dziaugsmo datyriau nuludimą, pamatęs lietuvių gyvenimą. Apie supratimą žmoniszkumo ir tau-

tystę nei kalbos negali buti (nevisi tokie yra, bet didei mažai yra tokių, kurie suprant savo uždūte), gyvena kaip gyvūliai. Tikroji medega taradaikai. Dėlto nei neraszysia apie tų nieksų gyvenimą. Isz New York'o nuvykau į Boston'ą, kur ir vėl tą patį patyriau. Mat Bostone lietuviai gyvena daugiausiai pietinėje dalyje miesto, kur yra nemenkai apsiėdusių lietuvių bei lenkų. Nors musiszkiai galėtu glaustis prie savųjų ir tūmi vieni antrus paremtu materijalizzkai, tacziaus pagal senąjį papratimą to nėra visai, ir daugybė musiszkų gyvena pas zyds, nū 10 iki 20 kartais; jie pilnai pasiganėdina isz zydu, nes tiejie pasirupina užganėdinti visus jų reikala vimus. Liudna pamislyjus, kaip mes visur žustame, ir doriszkai ir materijalizzkai. Isz Bostono nuvykau į Brockton, Mass., o isz tenai į New Haven. Czionai jau susiradau kelis lietuvius, isikalbėjęs apie laikraszczius liudną gavau atsakymą, nes keli prisipažino, kad dar nėra matę nei skaitę laikraszczių. *Vargelis.*

Tikras daktas del tavos.

Užtikrinimas, kur nieko neprazūdyti. Galvos skaudėjimas, liez'vio, niozai ir t. kt. tancziai kitokių ligų, kaip tai užsilauktimas vidū jų, suz ingimas kėpenų gali buti iszgydytas imant CASCARET'S CANDY CATHARTIC. Tai vis atnaujina. Para dūda ke žnai ap lekor; jei nepagydysi, pūnėta grėzina. C. C. C. pabandyk dėžutę sziądien, nes yra taisykla. 10c., 25c. ir 50c. Pabandykmas del zinos dovanai.

Kun. Stojalauskis ir judejimas sodieciū Galicijoje.

Gal daugumas girdėjo apie miestus Varszavą ir Krokavą, yra tai lenkų miestai. Į pietus nū jų tęsiasi krasztas taipogi lenkų apgyventas, vadinamas Galicija. Tame kraszte mažko nėra visi žmonės kaip ir pas mus — artojai. Pabrikų mažai. Tai gi galima pasakyti, jūg tas krasztas yra krasztu artojų. Pas jūs, kaip ir pas mus buvo baudziavos (lažos, dvarystes), kurios tapo isznai-

kintos tik arti 1859 m. t. y. 38 metas atgal, o metais ankscziaus, neg pas mus.

Pas jūs vieszpatavo ponai, ponai žinote koki geradėjai, nepasakosiu asz, seniejie gerai papasakos, jauniems geriau negu asz. Koki ponai buvo pas mus, tokie ir pas jūs, toki ir visur: jų veislė visur vienoda.

Tie ponai vieszpatavo, kaip sakiau, priesz baudziavas; taipogi ir po baudziavų. Kodėl po baudziavų jie vieszpatavo tai aiszku: Jie yra apszvietesni, gudresni ir turtingesni, — o ko nepadarys szią gadyne: szviesa, gudrumas ir turtas, ir ko labiausiai turtas su vargūliais ir tamsiais žmonėmis nepadaro. Ponai lengvai siurbė ir gerė tamsaus sodieciū kraują.

Ir vargo Galicijos gyventojai po jūngū ponų, nors galėjo nū jo atsikratyti.

Galicija prigul prie Austrijos, kurioje yra dūta konstitucija. Tas reiszkia szita: Žinomas skaitlius užaugusių vyrų renka vieną isz savęs. Isz rinktieji arba deputatai susirenka ir padaro parlamentą arba seimą. Karalius Austrijos negal įvesti jokių naujų mokeszczių ir įstatymų nepasiklausęs parlamento (placziau apie konstituciją raszo knyg.: „Kas yra, o kas bus“.) Parlamentas gal įvesti įvairius įstatymus, vieni įstatymai gal buti geresni darbininkams vargdieniams, kiti artojams, tretii pabirkantams, ketvirtii prekėjams ir tt.

Įvedimas naujų įstatymų prigul nū didumo noro sąnarių seimo. Dėlto tai kiekvienai lūma stengiasi, kaip įmanydama, kad ko daugiausiai butų parlamente jos draugų, jos apgynėjų. Pertatai taipogi artojai tur rinkti artojus, darbininkai — darbininkus ir tt.

Isz pradzios sodieciai to gerai nesuprato, ir darė taip, kaip isakydavo jiems kunigai, kurie buvo pagalbininkais

ponų. Kuningai ir ponai sakydavo jiems: „rinkite tokį ir tokį poną arba kuningą, jis apgins jus, jis jūsų draugas ir myli jus! (O myli, asz turin pridurti nū savęs, ponas muziką kaip katė žiurkę, arba ozka kopustus). Jis, sako toliaus, mokės apginti, nes žmogus gudrus, iszmanantis, apszvietas, o artojo neverta rinkti, nes jis žmogus tamsus, ir ką, teisybė, jis veiks rudsermėgis tarp gelumbūtų ponų!“ Taip tarydavo kuningai ir ponai, sodiečiai klausydavo.

Zinoma, kuningai su ponais rankas trynė isz džiaugsmo, bet jisai ilgainiui perėjo į baimę, rustybę ir nusiminimą.

Pradėjo sodiečiai perprasti, kas per geradėjai yra ponai, užsimanė turėti savo deputatus — apgynėjus, — ne ponus, bet brolius artojus, nes dasi žinojo, kad gal taip padaryti, taip ir padarė.

Sūpazindino jūs su tūmi du apszviesti vyrai, kun. Stojalauskis ir Vyslauchas. Pirmąją vietą czion užima kun. Stojalauskis. Papasakosiu szį tą isz jo gyvenimo ir darbų.

Kun. Stanislovas Stojalauskis gimė dvare. Gimiau — sako jis pats apie savę — dvare, ne sodziuj, kad zinoti kas dedasi po dvarus, kaip ponai žmones prispaudžia.

Buvo tai isz prigimimo gausiai apdovanotas žmogus. Isz paszaukimo pastojo į seminariją. Budamas da klieriku susipažino su vargais sodiečių, pamylėjo jūs isz tikros szirdies ir prisiekė guldyti galvą savo už aveles savo. Isz paszaukimo pastojo į jezavitus, norėdamas įgyti augsztesnį mokslą. Bet jezavitu buvo neilgai. Gyvenimas jų nepatiko jam: ant kiekvieno stovi lyg su botagu perdėtinis, kad nubausti nepaklūsumą. O jis negalėjo pakelti tokio buodo gyvenimo, kur reikia tik kito, o jis norėjo buti tiesiu žmogumi, klausyti tik balso

Dievo, savo sąziuės ir proto. Už tokį geismą liūsybės tapo iszvytas isz jezavitų. Po to jis tapo tokiu pat kuningu, koki mūsų kuningai. Nežilgio po tam 1875 m. iszleidinėjo du laikraszcziui: „Vainiką“ ir „Bitele“. Niekas nerazė iki sziolei sodiečiams, pirmu artoju jis buvo, pirmas pradėjo sėti ant tos dirvos, ir matyt geras buvo darbininkas, jūg ką pakėjo, tas atneszlavo szimteriopą vaisių.

Pradėjo jis apszviesti žmones, įkurdavo įvairias draugystes, platino tarp žmonių apszvietimą.

Nepatiko ponams ir kuningams jo darbsztumas ir stropumas ant naudos vargūlių. Ponai ir didzturcziai nurodė policijai ant jo, kaip ant maisztininko, nes jis parodė aiszkių ir gerai, kas slėgia ir spaudžia žmones.

Nedyvai, kad ponai siundė ant kn. Stojalauskio policiją. Nepasilikio nū to ir kuningai. Nepatiko tiems, jog užpūla ant jų draugų — ponų, jog iszsiskiria nū kuningų, gyvenanczių isz kruvino prakaito muziko, bet nieko vieton to nedūdanczių apart pasnjų ir pamokslų. Kū labiausiai persekiojo jį kn. Puzyna, kurs tapo paskui iszkeltas į vyskupus. Tasi daug czion užsi-pelnijo, jog per jį nū kn. Stojalauskio atėmė kleboniją (klebonystę).

Liko be vietos draugas žmonių. Daug vargo jis matė, visur važinėjo jisai, ir po szv. Žemę, Palėstiną, buvo ir kitose szventose vietose. Czion bevazinėdamas pasistiprino jis savę dvasizkai ir doriszkai. Dabar da karszczius emę už darbo — apszvietimo savo žmonių. Polheija kurstomą ponų ir kuningų pakėlė prieš jį byla po bylos, nes visur kibo prie jo kaip įmanė. Vieną kart, kad iszjūke per daug didzturczius, pabrikan-tus, kitą kart, buk praleidęs

ne savo pinigūs ir tt.

Žmonės matydami, kaip persekioja jų vadovą, jų piemenį, labiaus perprasdavo jį, labiaus mylėdavo jį. Tos visos nelaimės, vargai ir persekiojimai ne kiek ne suglemžė ir nesunai-kino jo; atžagariai padarė jį žmogumi, kietu lyg titnagas.

Kaip sakiau valdzia, kibo prie jo, kur įmanė. Dangiausiai jis iszsisukdavo nū bausmės, nes apkaltinimai budavo neteisingi, vienok ir jai prisijėjo sėdėti kalėjime, per visą savo gyvenimą arti 3 metų.

Vargu suskaityti už ką jis sėdėjo, kur tik galėjo ten vis kibo prie jo. Keikė jį kuningai ir vyskupai savo rasztūse, pamokslūse ir tt., bet tai niekas nekenkė jam. Stovėjo lyg koksal galinnas ir szipsojos isz savo persekiotojų. Ant galo Galicijos vyskupai visaip kaip primelavo ant jo, jog tapo atstatytas nū kuningystės. Jo priešai džiaugės, bet neilgai. Neturėsęs, sako jie sau, isz ko gyventi; bet aukos, nors mažos ejo isz visų pusių nū sodiečių, kurie szelpė, kaip įmanydami, savo geradėją. Tūmet kn. Stojalauskis nuvyko į Romą, pas popieziur, iszsiteisino, pagrizo vėl kuningu. Jis vėl varė savo darbą tolyu ir rodos dabar tycziojos isz savo priešų.

Vyskupai, matydami, jog pacziam kn. Stojalauskiui nieko neįkasę, stengės kaip įmanydami trukdinti jo darbą, norėjo kad jam užgintų iszleidinėti tūs laikraszczius; jis taip ir padarė; prызadėjo nebeisleisti tų paczių laikraszczių: „Vainiko“ ir „Biteles“, bet iszleidinėjo kitus „Naują vainiką“ ir „Naują bitele“. Skyrius tarp anų ir tų toks, kad pridėjo žodį „Naujas“, o įtalpa tokia — pat, jei da ne smar-kesnė.

Ant galo apgarsino jis savo laikraszcziūse, jog jis nebe Galicijos kuningas, bet Jūdujų Kalnų (Czėrnogorijos), todėl

Galicijos vyskupas negali kibti prie jo kaipo prie svetimo kuningo, o esas czionai dabar dėlto, jog jė vyskupas atleido jį czionai. Vyskupai ir kuningai rankas nuleido. Vienok ant galo, sz Janet jį iszviijo isz Galicijos, bet jis gyven szalijos ir ten iszleidžia savo laikraszczius. Nieko jam neįkando persekiotojai, atžagariai, da tik geriau jo darbui padarė ir jis dabar tebesidarbuja.

Mes trumpai perziurėjom gyvenimą szito garsaus kuningo, trumpai tikrai, nes daug vietos užimtų tas viskas. Dabar pažiurėkime į jo laikraszczius, kaip jie platinosi, kokią naudą padarė jie.

Sunkus jam buvo darbas su laikraszcziiais. Isz pat pradzių pacziam rėdytojui laikraszcziio priseidavo mažko ne visą priraszyti, pasinaudojant isz trumpų žinių, kurias atsiųsdavo sodiečiai. Jū toliau, jū lengvesnis darėsi darbas rėdytojaus. Jau atsiųsdavo gerai apraszytas žinias, apysakas, dainas ir tt.

Pradėjo kn. Stojalauskis turodyti savo laikraszcziūse apie padėjimą sodiečių, apie jų vargus, nurodė budus kaip pagerinti. Pamatu to visotur but apszvietimas. Tarp kitų nurodė jis, kad sodiečiai į seimą — tur rinkti savo brolius sodiečius, o ne ponus. Ir isz tikro nepoilgam tapo iszrinkti keturi „muzikai“. Nors policija, ponai ir kuningai trukdė tai, kaip įmanė. Turriu pridurti, jog jie taip savę ir vadina; sako, mes muzikai — tūm norėdami parodyti, kad didziūjasi tūm vardu, kurių dūd ponai paniekindami.

Iszsigando kuningai ir ponai. Norėdami pasilikti žmones savo rankose pradėjo iszleisti laikraszti „Krokavietį“ neva paskirtą apszviesti sodiečiams. Czionai darodinėja jie, jog muzikams ne reikia užsiimti visūmenės reikalais,

uzteks kad jie ars (ir svers dykadūpius, priduriu asz nū savės), o kitus reikalus tegul paveda dvarponiams ir kuningams, o tiems, kurie sako kitaip, ne reikia tikėti, nes jie nevidonai, prieszai krikščioniszko tikėjimo ir da parmazonai... Tame laikrasztyje nesigailėjo kuningai keiksmų ir barnių*).

„Krokavietj“ iszraszinėjo kuningai ir dvarponiai ir dali-davo dykai muzikams, bet jie nelabai jūs imdavo, o jei ir imdavo perskaityti, tai kad paskui iszjūkti.

Neužteko kuningams to vieno laikraszczio ir persekiojimo paties kn. Stojalauskio, bet da griebėsi ir prie parakvijonių. Daugelyje vietų neidavo krikščyti kudikių arba nedūdavo iszriszimo tiems, kurie skaitė laikraszczius kun. Stojalauskio. Kitur atėdavo kuningai ant žigūnės (pacztos) ir atimdavo visus rasztus jo, idant nepakliutų jie į rankas parakvijonių.

„Nelabai bijojo parakvijonytų iszkeikimų per pamokslus. Ir ko, teisybė, bijotis. Jeigu kn. Stojalauskis būtų bedievis arba melagis, tai kas kitas būtų, bet tūmet būtų visur nedavę iszriszimo griekų, o dabar tik darė tą nekuriose vietose. „Asz to prakeikimo ne

*) Kaip matyti, jie raszė visai ne taip, kaip Stojalauskis, kuris daro linėjo, jog muzikas tur užsiimti visūmenės reikalais ir tai dėlto: muzikas yra žmogus, jis moka mokesczius, jis reikalauja apszvietimo. Jeigu muzikas moka mokesczius, tai jis ir tur paskirti pats sau, o ne ponas; apgins muziką muzikas geriau, o ne ponas, nes datyrėme, per baudžiavas koki geradėjai mūsų ponai buvo. Jūkingai iszrodo žodžiai kuningų, jog taip sako bedievi ir parmazonai. Mat bedieviu vadin kuningą, kuris buvo paspopiezių, buvo szventoj žemėjir tt. Kas tai yra parmazonas, asz to tikrai negaliu pasakyti, nes tai yra šekanos senovės, ką asz pats patyriau. Girdejau tą žodį nū senų davatkų ir senų kuningų, buk tai reiszkia bedievi, o nū jaunų davatkų ir jaunų kuningų negirdejau to.

bijau, — raszo vienas sodieczyū kn. Stojalauskio — negavęs daleidimo skaityti laikraszczius drąsiai mirsiu su jūm“ ir t. t.

Matydami tą vyskhpai 1893 m. paraszė aplinkrasztj, su paraszais mažko nevisų Galicijos vyskupų. Tendi atkalbinėjo žmones nū skaitymo tų laikraszczių, o kas neklausys, tą gashino kancziomis pragaro. Bet pasirodė, jog tas aplinkrasztis nieko nepeszė. Atzagariai, garsas apie geradėjus ir apgynėjus muzikų prasklido ir po tas puses, kur ne buvo iki sziolei girdešis apie jūs. Taip vienas sodiejis raszo kun. rėdytojui: „Iki sziolei asz ne mueziau jusų laikraszczio, bet turbut jis tur didelę galybę ir raszo teisybę, jei jaunūkingai iszkeikia per pamokslus, todėl meldžiami iszsiųskite man jusų laikrasztj“.

Tokiū budu skaitlius skaitytojų laikraszczių didinosi ir dauginosi, isz dalies aczių iszkeikimams per pamokslus.

Apart laikraszczių kun. Stojalauskio iszeidavo ir dabar iszeina „Draugas žmonių“, iszleidžiamas Vyslouchu. Jūdu abudu, jis ir Stojalauskis, dabūjasi ant tos paczios dirvos.

Dabar jau sodiečiai apszvietė ant tiek; jog nerasi tarp jaunųjų tokio, kurs nemokėtų raszyti ir skaityti, kiekviename sodziuje rasi nors vieną isz tų laikraszczių.

Kaip jau susiprato savo padėjimą, pareikalavo sodiečiai savo iszrinktūsius į seimą — o buvo tai ponai ir kuningai — pas save, kad jie pasakytų ką veikė jie per tą laiką.

Vieni isz tokių ponų norėjo pasilikti ir ant tolesnio laiko, nes jiems mokėjo algas ir ne mažas, bet tie patys muzikai kuriūs ponai taip neapkenczia, nurodė gerai jiems, ko negalėjo daryti, ką jie blogai padarė, iszpeikė jūs už tingiūstę, ne teisybes... Dabar jau ezia buvo nebe tie patys muzikai,

kaip pirmiau.

Vienam atzagareivini deputatui, pralotui Chotkaskui, teko iszgirsti daug karczyū žodžių nū muzikų. Tie nurodė jam, kaip jis daug blogo padarė jiems ir už tad zadėjo ant tolesnio laiko jo nebe rinkti, nes nėra vertas to, o aną syk iszrinko jį per zandarus ir deszrą (su deszra vaiszin rinkėjus, kaipo paperkant — o kaip pas mus renkant starsziną rinkėjus girdo ir myl). Nabagas pralotas neiszkentė ir ant galo pasakė, jog rinkėjų ne mylėjo su deszra, nes buvo tą dien pėtūnczia, bet su silke. Esantieji klegėti pradėjo, tūmi nabagas pralotas dar labiaus nūpūlė akise esancziųjų.

Buvo ant galo ir toki deputatai, kurie atėję pradėjo kloti ir pravardziūti maisztininkais, kvailiais ir tt. Bet tokiems muzikai dūdavo papėkimą už tingiūstę ir rinkdavo vieton tokio szviesiausio grapo — prastą muzikėj.

Dabar sodiečiai Galicijos nebėra tokiais pastumdėliais ponų, kaip pirmiaus, apszvietė, tur savo iszkalas, laikraszczius ir rasztus visokiūs. Tur taip gi savo apgynėjus seime, nors ponai ir kuningai sakė, kaip gal prastas žmogelis buti tarp ponų, ir ar supras jis jų kalbas. O pasirodė visai ne taip, kaip gashino ponai.

Kaip matote daug padarė kun. Stojalauskis, žmogus jau nebe jaunas arti 50 metų. Isz kuningų pusės jis draugų neturėjo, tik neseneratsirado tik-tai vienas kuningas, da jaunas, kurs darbūjasi vienkart su Stojalauskiu. Kaip matote, daug kentėjo tas vadovas žmonių už teisybę, kentėjo už tą, jog mylėjo isz tikros szirdies savo žmones, norėjo gelbėti jūs nū vargų ir prispaudimų. O kas gi persekiojo jį? tie patys kuningai ir su jais ponai ir zandarai. Visiems jis netiko, visiems jis rėzė teisybę į akis,

netiko tas numylėtiniam tam-sybės.

Kaip norisi man sulyginti jį su vienu mūsų kuningu. Buvo tai garsiausias zinovas lietuviszkos kalbos. Mokino jos ir klierikus, kaip reikia mylėti savę kalbą, savę tėvynę, savo žmones, gerus, bet tamsius. Nepatiko tas apasztalams tamsybės, visi lenkomanai ir lenkeliai susitarė, visokiais melais iszvižo jį isz Kauno Seminarijos, o vieton jo, garsaus zinovo mūsų kalbos, pasodino lenkomaną kun. Povilanį, kurs nemylė lietuviszkos kalbos, ne moka jos. Mat tie geradėjai norėdami nužeminti kun. Jau-ūj pasodino neiszmanantį Povilanį, bet patys savę tūm nužemino...

Buvo tai jau senai, užėjo tik taip sau ant mislies. Kaip matome, valdžia niekur nėra geradėja prastųjų ir vargszų, ji tiktai szelpia turtingus. Bet ir vargūliai, prascziokai gali pagerinti savo buvį; tik reik apszvietimo ir susipratimo. Tada kils vienybė, sustosime tūmet kaip mifras ir vartai pragaro su visokiais zandrais ne pergales mūsų! *Žmogus.*

(Iz „Ukininko“)

Czystyja krauja.

Czystas kraujas tibrina czystą odą. Nėra gražu mo be to. CASCARETS CANDY CATHARTIC iszczystys tau kraują, ir laikys czystą, nes iszvaro visą neoczystumą isz kūno. Pradėk imti szlaiden o lezvarys isz tavo kūno puczklus, dedervines ir kitas odos ligas, nes CASCARETS už 10c tal padaro. Gausi visose aptiekose su gvaucelja 1/2c ir 50c.

Mitologiszkos smulkmenos.

Pasakojimas mano dieduko apie velnius.

Vieną kartą jis jojes isz Senapilės, budamas kiek įigėręs; klauso kad jo arklys stena, jis suprato, kad su jūmi velnes joja, bet nežinojo ką reikia daryti, tai emėsi žegnotis. Velnes jam užkiszo balno kilpą už panezio, kuriūmi buvo apsiūšęs ir pratarė: „bardzo dziękuje ir t. t.“, nusijūkė ir nupleszkėjo. Kiti sako, kad lenkiszka kalba ne poniszka, bet kaip ne poniszka, kad ir

velniai su muzikais snekėję lenkiskai. Diedukas tvirtina, kad dar ir dabar to velnio dovanotą kilpą turįs.

Antrą sykį jis važiuojo iš to pacio miesto, ir matė, kad vidulaukėje ožiukas laksto. Tai jis sustojęs, išlipęs iš vežimo pasigaus ožiuką: „cibukas mano, cibukas mano“, o cibukas: „szibukas mano, szibukas mano“ užsikvatojo ir nubėgo.

Kitą kartą pasakojo, pas jį buvęs bernas, kuris mokėjo gerai ant zuikių medžioti; tai ir kaimyno vaikas norėjo išsimokinti taip medžioti, kaip ir jo bernas moka. Davė tas vaikas jo bernui 5 rub. ir jis apsiėmė į vieną dieną aną išmokinti. Nusivedė tą vaikina į laukus nedėdienyja per pacias miszias ir pasodino jį pas vieną akmenį ir liepė laukti; sako, czia ateis zuikis, szauk ir užsžausi, o jis nuėjo į krumus. Vaikinas žiuri, kad du velniai (ponaicziai) atveda paėmę už ausų zuikį. Jis neszovė ir parėjo namon; o tas bernas ir negrįžo daugiau pas mano dieduką.

Sykį ėjo du ukininkai iš miesto Kalvarijos, ir gerai buvo įsitraukę. Augustas ėjo pirma o Vincas paskui. Vincas rėkia, Augustai palauk! o Augustas vėl szaukia, Vincas eik greicziau! ir taip ėjo szaukdami, pakol apsiziūrėjo, kad jau Vincas baloja sulyg ausų, o Augustas kaip blavesnis ir ėjo pirma, tai ir parėjo namo, o Vincas vos išklampojo iš balos. Jam velnes Augusto vietoja rodėsi.

Vienas kumas buvo szermėnise, ir papoteriavęs eis jau sau namon; bet žiuri kad ir jo kumas stovi lauke. „Ar ir tu czia kumai?“ „Czia“. „Tai eisim sykiu namon“. „Palauk, eisiu papoteriauti už mirusį, tada eisim“. Bet ten buvo ne jo kumas, bet velnes. Eina jie namon ir viens pirma kits paskui ir sneka:

„Kumai palauk“, „kumai eik“, „kumai palauk“, „kumai eik“. Ir ėjo taip kumūdami, kada paskutinis kumas pamatė, kad jau baloje beesas ir ėmė keikti pirmąjį kumą. Tasai nusijūkęs nuėjo, o tu kumai galą gauki czia, ir nabagas vos nu rėpliojo pas žydelį, kuris netoli buvo nū tos balos.

Vienam dvarelyje velnes buvo parvestas kaipo dailus arklys iš kviečių nū akamono, kuris jį užtikio. Ant rytojaus nusivedė savo poną į tvartą parodyti tą dailų arkli, bet nusiminė labai neradęs, ir sakė, kad tai velnes buvęs.

Vieną kartą atėjo į gužynę (vakaruszkas) tris velniai; paszokę su mergomis gerai užpundino. Kareziarninkas neteko degtinės. Velniai tarė: „Lukterkite kiek, mes atvažiuosim su ketverta arklių, nuvažiuosim į Buktą ir parsiveszim degtinės“. Visi ant to sufiko, bet jiems atvažiuavus pas kareziarną liepė ir keliems vyrams sėsti vežimau, nes busė smagias. Susėdę išvažiavo ir važiuja, bet važiuja, važiuja, ir Buktos nedavažiūja. Vyrai klausia pas velniukus ar nepaklydo, nes rodosi, kad jau seniai turėjome, buti Buktoje. Velniukai sakė, kad jie gerai važiuja ir važiavo, kol gaidziai užgiedojo. Tada vyrai apsiziūrėjo, kad jie randasi baloje ant kelmo ir suprato, kad esą per velnius apgauti.

Kalvarijos palivarke numirė vienas žmogus; tą žmogų palaidojo. Po palaidojimo tas žmogus kas nakts pareidavo, ir ką ransdavo, ar buizos ar bulvių išvirtų, tai viską išvalgydavo ir bliudą iszmazgodavo. Namiszkiei labai iszsigando ir jau rengėsi eiti pas kuningus, kad atvažiūtu paszventinti namus. Niekas toja stuboja negulėjo ir visi iszleidavo kur kitur atsigulti. Iszleidami padėdavo ant stalo buizos arba bulvių bliudą, ką patys vaka-

rienaudavo, tą ir tam nabasz-ninkui palikdavo. Vieną karvą ubagė' apsinakvojo ir ją paguldė toja stuboj; ubagei girdint, durys klabakszt atsidarė, ir ėjo szuiva kaip vėszis, pasistojo ant paskujų kojų ir iszedė bliudą bulvių. Ubagė suriko ant szunies ir tasai iszbėgo. Ant rytojaus boba papasakojo namiszkieams ir tie suprato, kad ne jų tėvuko duszia suvalgo buizą ir bulves, bet akamono szuiva. Paskui pasirupino gerai duris uždaryti ir daugiau duszia neatėjo bulvių valgyti.

Kaime Stru... kaip tikt suguldavo žmonės, tai velėja pas vieną balą, tai pas kitą, tai pas trecią. Gyventojai tikrai mielyjo kad duszia pakutavoją. Persitikrinti visi bijojo, ir vėliaus pasirodė, kad viena mergina, nebylė, turėjo vaiką. Kaip visi suguldavo, tai jį palukes plaudavo.

Prisakymai mą dūti kaip pirmu sykiu ėjau arti.

1) Reikėjo paskui kalbėti: „Niekas nesinaudokite iš mano darbo, tiktai asz su savo gimine arba su tėvais“. Tai reiszkia, kad kitas nenuziūrėtų tavo javų kuriūs pasėsi. Taip galima sakyti kada tikt naują darbą pradėdi.

2) Niekad o niekad ant arklio nerėk supykęs.

3) Nemiszki arklio galvon su botkaicziu, o jeigu butų apsvilęs, tai visai sergėkis dalipstėti.

4) Jei griausmas su perkunija užpultu ariant, tai atsitrauk nū žagrės į 30 žingsnių, ir jei turi peilį, tai nelaikyk pas save.

5) Jei arkliui, ardamas, įdurtum su nūragu į koją, tai atsiverski žagrę ir pasijieszki tokį akmenuką, lygios szers ties kaip arklys, atmuszki nūragą, apszuk apie galvą tris sykius ir mesk atgale ranka per save.

Vienas žmogelis nusipirko

karvę, kuri, kaip parsivedė iš meturgio, davė gorčių pieno o paskiaus nei pusės stūpos. Turbut tai bus atėmusi raganą. Netolymais gyveno tokasai daktaras, kurs tokias karves galėdavo atitaisyti. Pasikvietė aną, dėlto, kad karvė vėl dūtų gorčių pieno. Tasai daktaras atėjęs užkorė kelines ant vartų ir isz'ukino jas su velnio mėsžu (assa foetida). Užmokėjo anam daktarui 2 auksinu, stūmenį drobės ir dar zadėjo surį padaryti, bet karvė kaip nedavė taip nedavė pieno. Mat, jie rupinosi tikt milžti o ne ganyti.

Vieną kartą pavogė mus arklius, tūjaus atbėgo kuma su jūsta nū szliubo ir suriszo stalo dvi kojas. Motina pamacziusi užklausė kumos ką ji daro? „Ar gi tu kumute nezina kad reikia suriszt stalo kojas su szliubauna jūsta, tai arkliai neprapuls“. Stalo kojos buvo surisztos apie 4 dienas, bet arkliai neatsirado.

Norint kad biczių spieczius nenulėktu į kur kitur, tai pirmoj dienoj Velykų, kaip eina aplink bažnycią tris sykius, tai tas, kurs nori, kad spieczius nepalėktu, turi tris syk užsidegęs vazzkinę szvakę apėiti apie tą vietą, kame esti bitės. Jeigu nori, kad kitam bitės isznyktu, tai kaip daro grabą numirėliui, tai tą miera, ką numirėlį pamierūja dėl ilgio grabo, reikia pavogti; tai kam nori isznaikinti bites tai įmesk į daržą kuriame bitės yra, o isznyks anos.

V. Ru...

Jeigu jautiesi nesveiku, imk vieną CASCA RETS, o iszgydys tave, už 10 ir 30c.

Saulės szviesa.

Mūsų saulė yra, kaip žinoma, tokia pat zvaigždė kaip milijonai kitų, iszmėtytų po erdmę dangaus, matome naktyje tiktai kaip palszą jūstą, vadinamą paprastai paukszczių keliu. Isz toľumo

arciausios prie mūsų žemės žvaigždės Alfa mūsų saulės butų tikrai žvaigždele lygaus didumo, t. y. turētu šviesą žinomų žvaigždžių Didžiojo Vezimo, kad iš visų mažiausia žvaigždė, kurią matome mūsų žemės, tikrai žvaigždė eta Herkules siekia 3.7 didumo; visos kitos žvaigždės, šviesės nės už eta Herkules, neabejotinai yra šviesesnėmis už mūsų saulę. Iš to iszeina, kad mūsų saulė priguli prie eilės mažiausių žvaigždžių, tarpe visų kitų, kurių tolimas yra žinomas, tikrai 7 žvaigždės yra mažiau šviečiančios už saulę — ir yra tai žvaigždės mažos, matomos tikrai per žiuronus.

Mums, gyventojams žemės, vienok mūsų saulė yra versmė visokios gyvybės ir dėlto, apart savo kelio tarpe kitų žvaigždžių, labiausiai mus užima, negu visos kitos žvaigždės kartu. Suvienyti esame su mūsų saule ant amžių draugiskai rydėti ir paslapta speka spaudimo ir prapultumem, jei gu nustotumem mūsų saulės spindulio šviesos ir šilumos. Dėl mūsų saulės yra žvaigždė didžiausia, ji yra pagal naujausius išmatavimus žvaigždė (—27,15) didumo, t. y. dūda mums šviesą (2,51) ^{27,15} kartų daugiau, negu žvaigždė pirmojo didumo turinti 18,200,000 kartų tiek šviesos, kiek visos žvaigždės kartu.

Pazinimas šviesos yra svarbiu daiktu dėl visokių tardymų astronomizkų. Šviesa turi pirmą vietą tyrinėjimūse, lytineziūse fizikos planetų, nū kurių atspindi tikrai saulės spinduliai. Savastis paviršiaus, kitų kūnų — o ypatinagai jų išsiplėtojimas tikrai tada geriausiai pazintas buti gal, kad aiskiai yra žinomas daugumas krintaczių spindulių saulės, ir isztirimas tų kūnų galimas yra tada tikrai, kad yra gana apszviesti. Klausimas, ar nekurie kūnai švie-

zia dar ir sziadien sava szvie sa — paveikslan Joviszas — ir tikrai tokiu budu gali buti iszaiszkintas.

Kitas svarbus klausimas, lytintis atmainų spindulių saulės, kuris turi buti neatbutinai isz pasekmių perijodiszky pasirodymų plėtmų ant saulės pavirszio. Czion eina tyrinėjimas saulės, kaipo žvaigždės mainancziosi, t. y. tikro atradimo priezasties, isz ko tokia atmaina prieina, kuri apzengkliu būdą mainancziusi žvaigždžių, prie kurių reikia prikaityti ir mūsų saulę. Ne mažos vertės butų isztirimas, ar saulės szviesa nesimazina pamažu, ar ji yra vis vienoda, ant ko butų galima remtis apskaitant, kaip ilgai dar žemė ir kiti kūnai nardys saulės spinduliuose, kuriems kartą užgesus taptu amžina naktis.

Neatbutinu pamatu visiems tokiems tyrinėjimams, yra tikras pazinimas szviesumo saulės. Visas žinias, kokios iki szioliaturime, tarp lenktyniavimo astronomų, reikia laikyti tikrai už vidutiniškas.

Uzsiimta isztirineti saulės szviesą vyriausiai 3-se būdūse: 1) sulyginimas saulės szviesos su szviesa padaroma, 2) su szviesa mėnesio pilnatyje, 3) su szviesa žvaigždžių, tikrai fotometrizškai iszmierūtų.

Pirmūju budu tyrinėjimo užsiēmė Bongueris 1725 m., vėliaus-gi tūm užsiēmė Wallaston'as, Thomson'as ir galutinai Exneris 1886 m. Isz tyrinėjimo tų mokslinczių, iszeina, kad saulė viduriniame atokume nū žemės, tokią szviesą dūda, kaipo apie 50,000 žvakių normaliszky 1 metro atokume.

Kaip normaliszka žvakė skaitosi lajinė, turinti augszčio liepsna nū 445 milimetrų ir sudeganti per valandą 7,77 gramai. Jeigu paimti veikmę atmosferos žemės, reiktu virszminėtą skaitlių žvakių padidinti ant 20% t. y. pakelti ant

60,000. Isz to iszeina, kad užstoti saulės szviesą, reiktu atokume saulės nū žemės patalpinti 134||10²⁵ normaliszky žvakių. Isz tų paczių tyrinėjimų iszeina, kad saulės szviesą yra stipresnė ant 220,420 kartų nū szviesos normaliszkos žvakės.

Daugelis astronomų užsiēmė tyrinėjimu prietykių szviesumo saulės ir mėnesio. Nes sulyginimas szviesos saulės su mėnesio yra visai negalimas, vienok tarpiniku sulyginimo turi buti padaromoji szviesa. Geriausias pasekmės buvo tyrinėtoju Bondo ir Zoellnerio, isz kurių sulyginimo iszeina, kad saulė vidutiniame atokume nū žemės dūda szviesos 566,500 kartų daugiau negu mėnū pilnatyje, lygiai tame pacziame atokume nū žemės.

Tą supratę apie pasekmes didumo žvaigždžių, patiriame, kad — jeigu szviesą saulės ir mėnesio suvienoti į vieną, saulė iszrodytu žvaigždė 14.4 kartus didesnė už mėnesį.

Prietykius szviesos saulės prie szviesos žvaigždžių taip-gi mėginta surasti ne kartą, vienok abelnai imant pasirodė, kad saulė 20,000 milijonų kartų szviesiaus szviečia negu Alfa.

Kalbant apie daugumą saulės szviesos, turime priimti ir tą, kad szviesa saulėje nėra lygi, nes vidurys szviečia labiaus negu krasztai saulės. Tą užtėmyjo jau O. Scheiner'is XVII a nzyje, ką patvirtino Bonguer'is 100 metų paskiaus. Scheinerio tvirtinimas, gana sutinka su naujausiais isztirimais. Jisai iszrado, kad szviesą saulės yra didesnė viduryje negu krasztūse ir vėlesni tyrinėtojai nurodo, kad saulė krasztūse turi tikt apie pusę tiek, kaip vidurys, szviesos. H.C. Vogel'is 1877 isztardė ne tikrai mažesnę szviesą krasztūse, bet ir tai, kad mėlynieji saulės spinduliai greičiaus sunyksta negu raudonieji. Isz to

iszeina, kad dažai vidurio saulės yra kitoki, o krasztų vėl kitoki, — kuriūs pirmiaus jau patėmyjo Chacornac, Soechi ir Langley.

Czionai aprasztyti apsireiskimai yra pasekmėmis veikmės spindulių saulės per apjūsią žvakių atmosferą, o skirtumas jų pastoja dėlėi ne vienodo kelio, kurį spinduliai turi atlikti toje atmosferoje, kol per ją pereina. Greičiausiai pasiekia mus spinduliai iszeinant iš vidurio saulės, o ilgiausiai-gi isz krasztų. Veikmė atmosferos apie saulę yra labai didelė. Pagal apskaitymą Picheringo iszrina, kad saulė neturētu apie save tos atmosferos, kuri sunazina jos szviesą, butų 464 kartus szviesesnė negu yra, o isz tardymų Vogel'io iszeina, kad neesant atmosferos apie saulę du kart tiek spindulių butų mėlynų negu raudonų. Saulė tada nebutų balta, bet mėlyna. Isz tų tardymų iszeina žingeidus dalykai dėlėi daugumo szilumos, paenancziosi nū saulės, ir isztekliaus szilumos, nykstancziosi, o ypatinagai užlaikomos atmosferoje.

Isz praeites.

2000 m. — 1887 m.

per

Edvarda Belamy

Lietuvizškai iszgulė Simon K.

(Tasa.)

— Bet... — prasitariau — jeigu randas spaudina laikraszczius kasztu visūmenės, tai kokiu budu visūmenė gal kontroliuoti jų pakraipą?... Kas, jei ne randas, paskiria redaktorius?... —

— Randas jokių kasztų nedūda ant laikraszczių iszleidimo, neskiria redaktorius, ir nei kiek nesikisza į jų pakraipą... — atsakė dr. Leete. — Žmonės, imanti laikrasztį, užmoka kasztus jo iszleidimo, renka redaktorių ir praszalina, kada

jiems nepatinka. Neprieszta rausi, Tamista, kaip mislyju, kad tokia spauda yra laisvu organu visūmenės nūmonės.

— Žinoma, kad ne... — atsakiau, — bet kokiū būdu tai yra galima išpildyti?..

— Nieko lengvesnio negal buti. Daleiskime, kad kuris nebuk iš mano kaimynų arba kad ir asz pats, norime išleisti laikrasztį, parodantį mūsų pažiūras ir paskirti ypatingai mūsų tikt apielinkei, užsiėmimui arba paszaukimui; einame tada pas kitus ir renkame paraszus, pakol nebūs pridengti mažesni ar didesni metų išleidimo kasztai, pagal daugumą prisidedančių. Suma, ant kurios paszaszo koznas, yra nūtraukiamas iš jo kredito metinio. Draugija nieko nenustoja per išleidimą laikraszezio, kas galėtu atsitikti, jeigu taip kas ar kad ir keli susimislytu išleisti laikrasztį. Prenumeratoriai laikraszezio renka tada redaktorių, kada tas sutinka buti redaktorium; liekasi paliūsūtas nū pirmosios savo tarnystės ant nekoko laikko. Rėdo jisai laikrasztį taip lygiai, kaip tai darė redaktoriai jusų laikų, su tūm tikt skirtumū, kad nėra jisai prigulincziū nū materialiszko stovio to laikraszezio ir neprivalo ginti reikalus privatiszko kapitalo su iszkada visūmenei. Pabaigoje meto prenumeratoriai renka vėl redaktorių, tą patį, arba pasijieszko kitą. Gabūs redaktorius per ilgą laiką redaktoriauja. Sykiu su augimu skaitliaus prenumeratorių, gerinasi pasilaikymas laikraszezio ir tobulinasi jis, įgaudamas vis geresnius sadarbininkus, visai taip, kaip tai buvo jusų laikūse.

— Kokiū būdu užmoka sadarbininkams, jeigu nėra pinigų?..

— Redaktorius sutartį su jais padaro. Nekuri dalis gaudamo pelno yra paskirta ant jų naudos. Sadarbininkai

gavna tada paliūsaviną nū visūmeniszkos tarnystos rybūse pripūlančios jiems garbės. Tokis pat kelias ir prie išleidimo laikraszezių.

— Žmonės, norinti išleisti kokį naują laikrasztį pasirūpina surinkti kiek ant jo metinio išleidimo, renkami redaktorių, kuris užmoka sadarbininkams taip pat, kaip ir prie laikraszezio, biuras gi spaudos suteikia reikalingą medegą ir rankas darbo, reikalingas dėl išleidimo laikraszezio. Kada darbas redaktoriaus nepamėgs ta skaitytojams, o prie kitokio literatiszko darbo jis negal užsidirbti sau ant pragyvėnimo, tada sugūžta ir vėl prie to darbo, nū kurio buvo atsitraukęs pirm paszaukimo ant redaktoriaus. Turia dar pridurti, kad nors redaktoriaus paprastai yra renkamas ir paszalinamas gale metų, tai tas nei kiek neužgina prenumeratoriams ir jeib kada permainyti redaktorių, jeigu tas dūda laikraszeziui, pakraipą, kuri nesutinka su nūmone skaitytojų.

Kada moters ėjo tą vakarą jau miegoti, Edita atneszė mą knygą ir tarė:

— Jeigu Tamista negalėtum szianakt užmigti, tai gal teiksies priimti szia sztai apysakėlę Berriano, kurią laikome už vieną iš geriausių jo veikalų; dūs ji suprasti, ko yra verti szia dieniniai rasztai.

Per isztisą naktį nesudėjau akių ir skaicziū „Penthesilee“; padėjau ją tiktai tada, kaip paskutinį laksztą pabaigiau skaityti. O vienok nei vienas iš garbintojų XX-to szimtmezio tegul nė užpyksta, kada pasakysiu, kad prie skaitymo ne tiek užgavo mane patį įtampa czion iszreiksztas, kiek visokios mislys, kurios atėjo į mano galvą ją beskaitant. Rasztininkai mano laikų greicziū but pripažinę, kad lengviau yra nusukti botagą iš smilčių, negu parasyti tokį vei-

kalą, iš kurio but iszskirtos visos pasekmės skirtumo tarp skurdo ir turto, apszvietos ir tamsos, dykumo ir szvelnumo paproczių, pasikelimo ir žemumo, po praszalinimo visokių motyvų, pacinančių iš pui kybės ir pasididziavimo, isz troszkimo didelių turtų arba baimės pastoti vargszu, sykiu ir visokeriopos baimės ir rūpeszjo apie ryt dieną dėl savės ar dėl kitų, negu parasytomas romano, kuriame, kas tiesa, butų dabartinė meilė, bet meilė paleista iš visokių panczių, neklamsanti nieko daugiau, kaip tiktai tiesų savo szirdies. Perskaitymas „Penthesilee“o daugiau dėl manės atneszė naudos pažinime apie surėdymą draugijos XX amžiaus, negu kokie nebuk aiszkiniimai ir privadziojimai. Daktaras Leete, kas tiesa, daugel pagelbejo mą pažinti tūs faktus, bet patėmyjimai jo buvo dėl manės nesuvesti, ne aiszkus, ir kurių patsai negalėjau suvesti į atsakanczią tvarką. Berrianas suvedė mano galvoje visą tą į vieną eilę ir parodė viename paveiksle.

SKIRSNYS XVI.

Ant rytojaus pabudau vėl ir atsikeliau paczių pusryzių laike. Einant mą žemyn, iszbėgo iš savo kambario Edita ir užstojė mą kelę.

— Aa!... — suszuko, jūk damasi — Tamista mislyjai, kad nepatėmytas iszsprusi laukan ir vėl galėsi klaidzioti po miestą. Bet jau szia dien nepasiseks taip gerai, jau, mat, ir asz ant kojų; esi Tamista, kaip sakoši, pagautas.

— Tamista per mažai užsitiiki ant savo gydymo, jeigu mislyji, kad tokio vaikszeziojimo pasekmės ir dabar gal but dėl manės kūm paojingos.

— Linksma mą labai, kad tai girdziu. Asz dabar triusiau apie kvietkas ir, iszgirdus Tamistos žingsnius, iszbėgau pasitikti, bijodamasi, kad Tamista ir vėl kur neiszeitum

neramumo kankinimas.

— O ne, asz visai neketinu kur eiti arba pabėgti nū jusų.

Nors po to ji visai teisinosi, kad iš netyezių mudu susitikova czion, bet asz patėmyjau, kad ji tur kokį tai prisirszimą prie manės, ir paskiaus tas dar aiszkiau mą apsireiszkė, kada patyriau, kad ji kozną rytą labai anksti keldavo ir sergėdavo, kad asz kur neiszeicziū. Iszsitariau, kad norėcziū patarnauti jai sudėjime ant vietų kvietkas ir, gavęs daleidimą, ėjau paskui ją į kambarį, iš kurio ką tik buvo iszėjus.

— Ar jau nesijauti Tamista, kad gal ir vėl toks rūpeszjo užgavimas atlankyti, ir vėl kankint, kaip aną rytą?..

— Tikrai nieko negaliu ant to atsakyti... — atsakiau jai.

— Užeina ir dabar kartais, kad dabartinis mano padėjimas yra per daug dyvinas ir jau czijūsi tada lyg nesavyje. Reikalauti gi, kad tūjaus asz apie tai vis užmirszcziū, but per daug dėl manės, vienok tiek galiu pasakyti, kad esu dabar daug stipresnis ir tokiam kankinimui, kaip kad aną rytą, jau nepasidūsiu. (Toliaus bus.)

Pamėgk dėzute CASARETS už 10c., geriausia sutaisytoja plauczių irvisų vidurių.

Gromatnyezia.

P. V. A. Philadot. Jusų atsiszaukimas vardan „Independent Clubo“, prieszai „Garso“ melagystę patilps sekancziame num. Gal Tamista zinai ir daugiau „gerų darbų“ kuningaikszezio?

Veterinoras.

Dr. Frank Zurinskis

Nesenei pribuvęs iš Lietuvos, kuris isz gydo visokias ligas arklių kaip ir kitų visų gyvūlių; kaipo tai patrukimus, geležonis [pažandis] ir užlaikymą vidurių, sutinimą ir t. t. Gydo visokias gyvūlių ligas.

Dr. Fr. Zurinkas,

[P. O. Box 1119] 207 E. Main str. PLYMOUTH, PA.

